

משפיעות

רעיונות לפרשת השבוע מתוך תורתו של הרב יצחק גינזבורג שליט"א

קורח; לחיות מתוך שאול

ישנן כמה מדרגות בנתינה לבורא. ישנה מתנה של יבול, בה אנו נותנים חלק מהכסף שלנו לצדקה או משתמשים ביכולות שלנו לצורך מצוות ומעשים טובים. אבל ישנה גם מתנה עמוקה יותר, כאשר אני נותן משהו ממני - לה' בלבד. במתנות כהונה מתגלה גם היכולת לתת לבורא את החלק העמוק ביותר בתוכי, כזה שאני מרגיש ששייך רק לבורא. אפשר להגיע למקום עמוק בנפש שאני מרגיש שהוא ניתן ממש כולו לה'.

כל חלב לה'

כאשר אנו יודעים שישנה האפשרות לתת מעצמנו לבורא עצמו, לגלות את החלק העליון ביותר שנמצא בתוכנו ממש, מתגלה פה משהו שמפריע לקורח. איך יתכן, שאת התענוג הזה של נתינה מושלמת לבורא, גילוי קשר שלם ונצחי איתו - אפשר רק על ידי נתינה דרך הכוהנים? הרי בכל אחד ישנה קדושה, ומדוע שלא נוכל לגלות אותה בכוחות עצמנו?

בעומק יותר, קורח יודע: גם על ידי קיום המצוות שלנו אנחנו מגלים את הקשר לבורא. בכל פעולה שאנו עושים בעולם לשם הבורא אנו מגלים את החלק של ה' שנמצא בתוכנו. אבל, החלק שמתגלה הוא לא באמת גילוי טהור של הבורא. הרי החלק שמתגלה דרכי מושפע בהכרח מהאישיות שלי.

הדרך היחידה להגיע למצב של חיבור מושלם עם הבורא היא על ידי נתינה לכוהנים. כל עוד אני עושה משהו בעצמי, ללא הנתינה הזו - אני קשור לבורא, אבל הקשר מוגבל תחת הגדרת האישיות שלי. כדי באמת לתת לבורא עצמו, ליצור קשר עליון מכל הגדרה - יש לתת דרך הכנים.

קורח לא מוכן להישאר בשקט עם הטענה הזו. הוא לא מסוגל להרגיש שיש משהו עליון שהוא לא יכול לעשות בכוחות עצמו, ולשם מילוי הוא חייב את עזרת הכוהנים. הרי "כולם קדושים"!

טלית שכולה תכלת

חז"ל מספרים שקורח שאל את משה: טלית שכולה תכלת - האם היא חייבת בציצית? וכאשר משה השיב

השבוע נקרא בתורה את פרשת קורח. בקריאת הפרשה קשה שלא להשתומם מעוצמת הפורענות שבאה על קורח ועדתו: הארץ פתחה את פיה ובלעה אותם, והם ירדו "חיים שאלה". ביטוי זה טעון התבוננות. אילו מתו כדרך כל הארץ, היה הדבר מובן יותר; אך מה פירושו של מצב שבו אדם יורד אל השאול בעודו חי? כיצד ניתן להיות חי בשאול? אולי, שמא, עובדת היותו 'חי' בבטן השאול מורה על כך שעדיין יש תקווה לתיקון?

כולם קדושים!

בפרשתנו, נקרא על כך שקורח אוסף סביבו קהל גדול, ובא אל משה בטענה "כִּי כָל הָעֵדָה כָּלָם קְדוֹשִׁים... מִדּוֹעַ תִּתְנַשְּׂאוּ?" - מדוע אתם מתנשאים? מי אמר שבכם בחר הבורא להנהיג את העם? הרי כולם קדושים!" על טענה זו שואלים חז"ל: "קָרַח שִׁפְקָה הָיָה, מָה רָאָה לְשָׁטוֹת זֶה?" הרי גדלותו של משה על פני שאר העם הייתה ניכרת לכל. לא היה אפשר לפקפק בכך שמשה הוא המנהיג והנביא. קורח היה אדם גדול - לוי, עשיר מופלג ובעל השגה רוחנית גבוהה. למה קורח החליט לבוא ולחלוק על המנהיג הגדול, משה רבינו? מה באמת עמד בשורש המחלוקת?

כדי להבין זאת, ראוי להתבונן דווקא בהמשך הפרשה. לאחר סיפור קורח עוברת התורה לעסוק במתנות כהונה. כל יהודי מצווה לתת חלק מהיבול שלו כתרומה לכוהנים. במבט ראשון נראה שמצווה זו באה כדי לחזק את מעמדו של אהרן הכהן לאחר המחלוקת, כדי שכולם יראו שבו בחר ה'. אך על ידי התבוננות אפשר לראות איך כל מצוות מתנות כהונה באה לתיקון חטאו של קורח.

מתנות לבורא

מתנות כהונה אינן מתנות רגילות. כאשר אדם נותן לכהן חלק ביבול, הוא באמת נותן לבורא בעצמו. במצוות מתנות כהונה, הבורא נתן לנו אפשרות לתת לו חלק מעצמנו, ועל ידי זה להיות קשורים אליו. כשנותנים לו מעצמנו, אנחנו יכולים לגלות את הקשר שלנו עם הבורא, אל חלק הבורא שנמצא בתוכנו.

העמק שאלה

כעת אפשר לחזור אל תחילת הפרשה ואל סופו של קורח. מה פירוש "חיים שאלה"? המילה "שאל" מזכירה את המילה "שאלה", ויש בכך רמז עמוק. קורח ירד אל השאול כדי להתחיל לשאול באמת.

קורח שאל שאלות רבות: על הציצית, על המזוזה ועל הכהונה. אך כל שאלותיו היו שאלות שכבר הייתה לו עליהן תשובה. הוא לא שאל כדי לקבל, אלא כדי להוכיח; לא כדי לברר, אלא כדי לבסס את מה שכבר החליט. קורח לא ידע מה זה לשאול. תמיד הוא ידע הכל, ולא היה שייך מבחינתו להזדקק לעזרת מישהו אחר.

אדם עלול להגיע למצב שבו הוא מלא רעיונות, תורה וקדושה - ובכל זאת הוא נמצא ב"שאול". מדוע? מפני שאיבד את היכולת לשאול באמת, להודות שיש דבר מה שאינו יודע, שיש מדרגה גבוהה ממנו, שיש אמת שאינה מתחילה ונגמרת בו.

לכן תיקונו של קורח מתחיל דווקא בשאלה, שאלה פשוטה וכה, הנובעת מן ההכרה שאולי יש דבר גדול יותר מהשגתי. כאשר אדם מסוגל לשאול כך, הוא מגלה מחדש את נקודת הביטול. הוא מפסיק להיות מרכז עולמו שלו, ומפנה מקום לה'.

השלכה למציאות

טעותו של קורח אינה שייכת רק לאנשים גדולים. דווקא משום שהייתה טעות דקה כל כך, היא עלולה להופיע אצל כל אדם. לעיתים אדם חש הצלחה בעבודת ה'. הוא לומד, מבין, מתפלל ומרגיש קרבה. אלו דברים נפלאים, וראוי לשמוח בהם. אך דווקא שם מתחילה הסכנה: האדם עלול להיאחז בקדושתו, בחוכמתו ובהבנתו. במקום לראות בהן מתנה, הוא מתחיל לראות בהן את עצמו.

פרשת קורח מלמדת אותנו כי "כל חֶלֶב לה'". דווקא את המקומות הטובים והזכים ביותר שבנפש צריך לדעת להרים כלפי מעלה. ככל שאדם זוכה לאור רב יותר, כך הוא נדרש לביטול עמוק יותר; וככל שהוא מתקרב יותר, כך עליו לזכור שהמקור תמיד גדול מן ההשגה. זו הייתה מעלתו של אהרן הכהן, וזו גם הדרך שבה יכול כל אחד מאיתנו להינצל מטעותו של קורח: לא לוותר על הקדושה, אלא באמת להרגיש שהיא לא שייכת לנו. למסור אותה לבורא.

[מתוך ספר 'לחיות עם הזמן' לפרשת קורח]

שכן, הוסיף קורח ושאל: בית מלא ספרים - האם הוא חייב במזוזה?

השאלות הללו אינן שאלות הלכתיות בלבד. טלית שכולה תכלת היא דבר נפלא, ובית מלא ספרים הוא ודאי דבר מבורך. אך קורח מתקשה להבין מדוע דבר שמלא קדושה זקוק לדבר נוסף. אם הבית כולו מלא תורה - מה מוסיפה המזוזה? אם הטלית כולה תכלת - מה מוסיף עוד חוט אחד? בעומק הדברים, קורח שואל: אם כבר יש קדושה, מדוע צריך ביטול כלפי משהו עליון? אם כבר יש אור, מדוע צריך להיכנע למשה ולאחריו?

כאן נמצאת הנקודה העדינה ביותר. הקדושה אינה הבעיה. התורה אינה באה להמעיט מערכה של טלית שכולה תכלת; היא מלמדת שגם טלית כזו זקוקה לציצית. גם בית מלא ספרים זקוק למזוזה. גם אדם מלא תורה וקדושה זקוק לנקודה אחת שאינה נובעת ממנו עצמו. זוהי נקודת הכהונה.

הכהן, כפי שמתבאר בדברי חז"ל, אינו מקבל מתנות מפני שהוא חשוב יותר מצד עצמו. המתנות ניתנות לה', והוא זוכה בהן משולחן גבוה. הכהונה מייצגת את המקום שבו האדם חדל לעסוק בעצמו ובמעלותיו, ופונה אל מה שלמעלה ממנו. לכן תיקונו של קורח נמצא דווקא במתנות כהונה. הוא היה אדם גדול, מלא חכמה ואור, אך לא ידע למסור את התענוג הזה לבורא.

יידום אהרן

ההבדל בין קורח לאהרן אינו רק הבדל במעמד, אלא הבדל עמוק בדרך העבודה.

קורח מבקש להבין, לטעון ולהוכיח. אהרן הכהן מתאפיין במידה אחרת. כאשר מתו נדב ואביהוא, בניו של אהרן, אומרת התורה: "יידם אהרן". אהרן יודע לשתוק - לא שתיקה של חולשה, אלא שתיקה של ביטול. הוא מסוגל לעמוד מול דבר הגדול ממנו מבלי לנסות לכנס אותו לתוך גבולות שכלו.

בחסידות מוסבר שעניינו של הלוי הוא שירה והתעוררות, ואילו עניינו של הכהן הוא חשאיות. הלוי מגלה את הקדושה כפי שהיא מורגשת ומוארת; הכהן מחובר אל השורש הנסתר יותר, אל המקום שבו האדם אינו עסוק עוד בעצמו אלא במקור שממנו הכול נמשך. זו הייתה מעלתו של אהרן, וזו הייתה הנקודה שקורח התקשה לקבל.

מפי גדולי החסידות

ולשם מה זקוקים לעוד פרט שלא מוסיף כלום? תשובת משה היא שקדושה קיימת רק אם עושים דבר שהוא לא מובן בשכל. עצם הפרט הקטן והלא מובן - הוא היוצר את הקדושה.

[מתוך ספר 'בית יעקב' לפרשת קורח]

אומר רבי יעקב מרדזין:

טענתו של קורח הייתה על מהות הביטול הנדרש בקיום המצוות. הרי טלית שכולה תכלת, מדוע שתצטרך עוד חוט אחד כדי להכשירה? הרי הטלית מקיפה את האדם בקדושה, שואבת אותו פנימה,

התוכן אינו מוגה על ידי הרב. העלון נכתב על ידי תלמידים, האחראיות על הכותבים בלבד.

אהבתם את העלון? רוצים לקבל אותו בכל שבוע לדוא"ל? הצטרפו לרשימת התפוצה, ע"י שליחת בקשה לכתובת הדוא"ל של העלון. לכל ענייני העלון, פניות, הערות והקדשות, יש לפנות לכתובת alonmashmout@gmail.com. נשמח לקבל את תגובתכם!

בקרו באתר החדש שלנו: alonmashmout.org